

## POSUDOK

### na habilitačnú prácu

**Mgr. Ján Drengubiak, PhD.: *O hľadani slobody v prozaickej a básnickej tvorbe Anne Hébertovej*. Prešov 2017, 140 s.**

---

Mgr. Ján Drengubiak, PhD. si za tému habilitačnej práce zvolil komplexný pohľad na tvorbu jednej z najznámejších québeckých autoriek, Anne Hébertovej (1916-2000), ktorá sa presadila aj vo Francúzsku, jej dielo je však pomerne málo známe mimo frankofónneho sveta (preložené je len do angličtiny) a v našom prostredí je prakticky neznáme (jediný preklad románu *Kamuraska* je do češtiny z roku 1977).

Z tohto hľadiska je monografická práca J. Drengubiaka na jednej strane zjavným prínosom, ktorý nášho čitateľa oboznamuje s dosiaľ neinterpretovanou autorkou, na druhej strane pôsobí aj trochu exkluzívne, keďže je samozrejme mnoho iných frankofónnych resp. québeckých autorov, ktorí by si zaslúžili podobnú monografickú pozornosť (za všetkých spomeňme len québeckú spisovateľku Gabrielle Roy).

Ak však príjmem autorov úvodný argument, že autorkino dielo sa stále aktualizuje, má v súčasnosti čoraz viac čitateľov, smeruje k univerzálnosti, je takýto monografický záujem opodstatnený.

Ján Drengubiak si teda v úvode kladie základnú otázku, v čom tento narastajúci záujem spočíva, v čom je autorkino dielo aktuálne, čím napriek rôznosti tém a žánrov pôsobí natoľko kompaktne, že vytvára jeden celok. A podujíma sa skúmať, aké postupy tento jav spôsobujú: vyslovuje hypotézu, že ho spôsobuje kombinácia estetických prostriedkov a témy, ktorou je vo všetkých dielach hľadanie slobody jednotlivca. Túto hypotézu potom aplikuje na celý korpus autorkiných literárnych textov a jej správnosť overuje na podrobnejšej analýze dvoch básnických zbierok, jednej novely a troch románov.

Celá práca je navyše polemikou s doterajšou (pomerne slabou) literárno-kritickou reflexiou autorky, ktorá, ako autor píše, dosiaľ nedokázala nájsť spoločného menovateľa jej tvorby, resp. ho nachádzala v nesprávnych interpretáciách (podľa A. Brochu malo byť spoločnou témou jej tvorby tajomstvo), čo však J. Drengubiak na základe vlastných analýz v závere odmieta (s. 131).

Autorov interpretačný prístup je v tomto zmysle určite objavný a mohol by byť prínosom aj do medzinárodnej diskusie o québeckej literatúre. Jeho metodologickému postupu nemožno vcelku nič vyčítať, je primeraný, striktné sa drží vymedzenej literárnoteoretickej a literárnohistorickej optiky, správne sa v nej orientuje, argumenty sú jasné a presvedčivé, autor zjavne dobre pozná „svoju“

autorku, aj celý kultúrno-literárny kontext, nehovoriac o celkovom prínose interpretácie takej zásadnej témy akou je problematika osobnej slobody, ktorá je dnes opäť nanajvýš aktuálna.

Predsa však mi na celej práci od jej prvých strán čosi podstatné prekáža a rada by som sa k tomu bližšie vyjadrila.

Skôr než tak urobím, chcela by som ešte podotknúť, že prácu a vedecký rast Jána Drengubiaka sledujem už dlho a dobre poznám, keďže som bola oponentkou jeho doktorskej dizertácie aj posudzovateľkou jeho knihy *Richard Millet – du personnel vers l'universel*, kde sa monograficky venoval podobnej téme hľadania univerzálneho v tvorbe francúzskeho spisovateľa.

Od jeho habilitačnej práce by som preto očakávala už určitý nadhľad, uvoľnenejší či azda aj sebavedomejší prístup, ktorý nezostáva len v rovine textovej interpretácie, neopiera sa už tak úzkostlivo o sekundárnu literatúru, nezostáva v zajatí aplikácie teoretických výskumov iných vedcov, ale usiluje sa samostatne formulovať či aj syntetizovať zistené skutočnosti, keď k tomu má navyše zjavné predpoklady, dostatok naštudovaného materiálu i publikovaných prác z danej oblasti (québeckej literatúry). To je teda základná vec, ktorá mi na jeho práci prekáža, hoci opakujem, z prísne metodologického hľadiska jej nemožno nič vyčítať.

Habilitačná práca, ktorá je primárne určená na publikovanie, by však mala byť jednak dielom vyzretého vedca, no zároveň by mala mať na zreteli aj širšieho kultúrneho čitateľa, nielen odborníka s úzkou špecializáciou a poskytnúť tak (najmä domácemu) kultúrnemu publiku nové skutočnosti.

Drengubiakova práca tak robí veľmi dobre v závere, v jednotlivých kapitolách však priveľa priestoru venuje práve vymedzovaniu metodologických prístupov, vysvetľovaniu, vyhraňovaniu sa voči iným literárnovedným názorom na autorku, čiže pomocou metód, ktoré sú vlastné špecializovaným štúdiám resp. dizertačným prácam, no nie publikovanej (či, ako predpokladám, na publikovanie určenej) monografii. V práci mi teda chýba jednak širší kontext zasadenia autorky ani nie tak do québeckej či frankofónnej literatúry, ale do oveľa širších - svetových - intertextových vzťahov, ale aj do interdisciplinárnych (historických, filozofických, geo-politických, časopriestorových) súvislostí a súradníc, aj vzhľadom na ústrednú tému slobody. Tento nedostatok je viditeľný aj v citovanej sekundárnej literatúre, kde nájdeme veľmi málo syntetických prác z dejín literatúry či kultúrno-historických štúdií, ale aj z oblasti literárnej teórie. Osobitne by som upozornila na problematiku literárneho kánonu (s. 27-28 na začiatku kapitoly *Za univerzálnejšiu interpretáciu diela Anne Hébertovej*), ktorú autor spomína v súvislosti s aktuálnosťou Hébertovej tvorby a ako jediný referenčný zdroj uvádza knihu Harolda Blooma z roku 1994, hoci práve v anglofónnej oblasti je na túto tému v súčasnej dobe mimoriadne bohatá literatúra (E. D. Kolbas,

2001; Lee Morrissey 2005; W. R. Owens 2009; J. Gorak 2013; O. M. Carpaux 2014 a i.).

Prekvapuje tiež, že práca neobsahuje francúzske résumé.

Samotné jadro habilitačnej práce tvorí tematická analýza vybratých diel A. Hébertovej, ktoré sú zvolené na základe predchádzajúcej frekvenčnej analýzy výskytu tém v celom korpuse textov. V rovine textovej analýzy, a to tak poézie ako prózy, sa Ján Drengubiak pohybuje suverénne, vie vybrať presvedčivé príklady aj správne argumentovať, odvážne polemizuje s čiastkovými názormi iných kritikov. Aj pri detailných analýzach by sa však miestami žiadali hlbšie intertextové presahy (kôň Parceval v novele *Le Torrent* sa uvádza do súvislosti so stredovekou literatúrou, v ďalšom románe *Les Fous de Bassan* sa rovnako volá jedna z postáv, tu sa však už odkaz na stredovekého rytiera vôbec nespomína, s. 115-117 a inde); tematická analýza románov *Les chambres de bois* a *Kamouraska* ukazuje, že ich hlavné postavy Catherine a Elizabeth veľmi dobre zapadajú do typológie „zle vydatých žien“ („les femmes mal mariées“), ako ich pozná európsky román od 19. storočia (Mme Bovary, Anna Karenina, Effi Briest, Thérèse Desqueyroux, a i.), takáto paralela by možno pomohla analýzu prehĺbiť, nie je však o nej zmienka. Tematická analýza miestami sklzáne do prílišnej opisnosti a analýzy obsahu (sujetu), no autorovi sa v konečnom dôsledku darí presvedčivo poukázať na zjednocujúci prvok celej autorkinej tvorby, ktorým je vskutku hľadanie individuálnej slobody.

Nitky jednotlivých úvah a čiastkových, niekedy aj disparátnych problémov, pri riešení ktorých nám chýbali syntetizujúce úvahy v záveroch jednotlivých kapitol, sa tak napokon spájajú do logického celku a navzájom sa opodstatňujú. Svedčí o tom záver práce, kde autor v koncíznej a komprimovanej podobe dokáže presiahnuť analytický prístup a zdôrazniť axiologický a nadčasový rozmer autorkinej tvorby aj literárnej tvorby vo všeobecnosti. V publikovanej podobe by som odporúčala viaceré postrehy zo záveru podrobnejšie rozviesť („hodnotový rozmer diela zručne ukrytý v texte“, s. 132, „uprednostnenie mnohoznačnosti“, s. 131, „hľadanie zjednocujúceho problému ako kľúčového prvku analýzy“, s. 127).

Napriek uvedeným výhradám konštatujem, že Ján Drengubiak predložil na habilitačné konanie koncíznu monografickú prácu, založenú na rozsiahlom a dlhodobom literárnohistorickom a literárnoteoretickom výskume.

Habilitačnú prácu *O hľadaní slobody v prozaickej a básnickej tvorby Anne Hébertovej* Mgr. Jána Drengubiaka, PhD. preto odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe mu udeliť akademický titul docent v študijnom odbore 2.1.23 Teória literatúry a dejiny konkrétnych národných literatúr.